

2777

IN THE HON'BLE NATIONAL GREEN TRIBUNAL
AT PRINCIPAL BENCH, NEW DELHI

In O.A. No. 606 of 2022

Public Action Committee & ors. Vs State of Punjab & ors.

Affidavit of Kapil Dev (aged 47 years) s/o Sh. Jagdish Chander, r/o 186-E,
BRS Nagar, Ludhiana.

RESPECTFULLY SHOWETH:

I, the above mentioned deponent do hereby solemnly affirm and
declare as under:-

1. That the deponent, who is one of the Applicants (in person) in O.A.
No. 606 of 2022 filed with this Hon'ble National Green Tribunal.
2. That the contents of paras no. 1 to 10 of the accompanying
Preliminary Objections pertaining to reply filed by Respondent No.
7 along with some more facts regarding the pollution done by
Respondent No. 7 in active connivance with PPCB are true and
correct to my knowledge.

Place: Ludhiana
Dated: 23.11.2023

[Handwritten Signature]
DEPONENT

Verification:

Verified that the contents of para 1 and 2 of this affidavit are true
and correct. No part of it is false, and nothing material has been kept
concealed therefrom.

Place: Ludhiana
Dated: 23.11.2023

[Handwritten Signature]
DEPONENT

Verified that the affidavit SPA/GH-
has been readover & explained to the
deponent/executant who seemed direct
& understand the matter at the writing.

ATTESTED AS IDENTIFIED

NOTARY PUBLIC, LUDHIANA

5072

23 NOV 2023

Identified that the deponent
has signed before me.
I have personally

2778

**IN THE HON'BLE NATIONAL GREEN TRIBUNAL
AT PRINCIPAL BENCH, NEW DELHI**

In O.A. No. 606 of 2022

Public Action Committee & ors. Vs State of Punjab & ors.

**Preliminary Objection to reply sent via email to Public Action Committee by Respondent
No. 7 in O.A. No. 606 of 2022 (Public Action Committee & ors. Vs. State of Punjab & ors.)**

Respectfully showeth,

The Applicant humbly submits as under:

1. That the Applicant Association has received two documents via email on 22-11-2023 at 4:40 PM sent by Respondent No. 7 & we have tried to go through the same, however since the time was very short, we are submitting Preliminary Objection to the same before this Hon'ble Tribunal for kind consideration.
2. That the Respondent no. 7 has raised objections against the procedure adopted by Center Pollution Control Board, however the Industry has forgotten that the CPCB as well as PPCB are Statutory Authorities with powers to conduct the survey & take samples at any time. Thus such objection raised by the Polluter Industry is wrong. Further, the Respondent Industry is insisting on sampling from NEERI again and again whereas as per correspondence done with Public Action Committee by Punjab Pollution Control Board, NEERI has been appointed for loss assessment done by Respondent No. 7. It is pertinent to submit here that despite appointment of NEERI by PPCB after certain directions of CPCB, the team of PPCB, NEERI along with Director of Impugned Industry jointly visited the factory premises on 31-10-2023. Thus the role of NEERI seems to be shabby and questionable.
3. That regarding challenging of Reports/procedure adopted by CPCB, it is pertinent to submit here that the Joint Committee formulated by Punjab Government had taken samples in the presence of representatives of Impugned Polluting Industry during period of December 2022 - January 2023 and the report was submitted to District Magistrate by them in the month of

2779

February 2023. However, despite receiving the report, the Chief Secretary of Punjab, the District Magistrate of Ferozepur as well as Punjab Pollution Control Board have failed to submit the same with this Hon'ble Tribunal till date. Further, the Punjab Pollution Control Board has not produced the same in Criminal case filed with SDM of Ferozepur by State of Punjab against the impugned polluting Industry.

4. That the Applicants tried to procure the certified copy of Reports by filing an Application RTI Act, 2005 on 30-10-2023 from PPCB as well as Department of Home Affairs & Justice but instead of supplying the relevant information, the PIO of concerned office has sent the letter to Applicant (S. Kuldeep Singh Khaira) asking for explanation in terms of Larger Public Interest. It is pertinent to submit here that on insisting for supplying copy of Report by Sanjha Morcha at Zira, the copy of Report was supplied to them on 01-11-2023. The copy of one interim report of committee as supplied to Applicant (S. Kuldeep Singh Khaira) by Executive Engineer S. Daljeet Singh of Punjab Pollution Control Board, Faridkot through Whatsapp are is produced herewith as **Annexure PA-1**.
5. **That test reports of Groundwater samples as taken by the Joint Committee also depicts that there is major groundwater pollution** and since the Statutory authority i.e. Central Pollution Control Board has submitted the report depicting the groundwater contamination done by the impugned Polluter Industry, **the demand of sampling by Respondent No. 7 is not valid and may kindly be rejected by this Hon'ble Tribunal.**
6. That some officials of PPCB, team members of NEERI accompanied by one director of Polluting Industry visited the industry (Respondent No. 7) on 31-10-2023 to take some samples from impugned Industry. However, after getting some resistance from local people, they came back and sent one email dated 02-11-2023 & 03-11-2023 to the original Applicants of O.A. 606 of 2022 informing about the incident and with request to take up the matter with Sanjha Morcha.
7. That despite the facts that such law & order pertaining to the District Administration, the Applicant conveyed the message to Sanjha Morcha Zira and same was informed to PPCB through email on 03-11-2023. It is pertinent to submit here that Sanjha Zira Morcha informed us telephonically as under:

2780

“that they have no trust on Punjab Pollution Control Board as the PPCB has been favoring the Polluter Industry from day one and the large number of villagers are facing health issues due to pollution caused by the impugned Industry in active connivance with PPCB. Further they kept hiding the reports of samples taken by the Joint Committee formulated by Punjab Govt. in last week of December 2022. Now, they have supplied hard copy of reports unofficially on 01-11-2023 which is again wrong as it should have been uploaded on website and produced before the Hon’ble High Court and NGT in time. Further despite knowing the facts that groundwater of almost 40 villages is not fit for drinking purposes, no safe drinking water and has been supplied to villagers till date”. Further, two unknown persons had entered the Impugned Industry in late evening hours on 08-08-2023 with fake letters of approval from PPCB for conducting some samples illegally from the impugned industry and if the Sanjha Morcha had not caught them red handed & after struggle, the FIR was got registered against them after confirming by the concerned Police Station from PPCB, they might have done tampering and that is why they have no faith on recent developments (after the report of CPCB which clearly construes that the Polluting Industry has caused huge pollution in our locality). Further the Polluting Industry has been using excavation machines (JCB) and PPCB as well as district administration has not taken any action against it till date.

(The copy of FIR registered against two persons is produced herewith as **Annexure PA-2**).

8. That during last after the prayer of providing safe drinking water to the affected villages as made by the Applications before this Hon’ble Tribunal and same was directed to be ensured vide orders dated 26-09-2023, the State Government as well as Punjab Pollution Control Board has failed to provide the same till date and Villagers along with their Children are bound to drink the unsafe water which also contain cyanide as well as many other heavy metals, consumption of which is injurious to health. **It is pertinent to submit there that as per information available on internet, the impugned Industry at Zira had been selling the Cyanide product (Silver Potassium Cyanide) on Exportsindia.com website** before it was found by various Environmentalists which clearly indicates that the impugned Industry is the source of Cyanide present in groundwater but no enquiry has been conducted by Punjab Pollution Control Board till date. It is further pertinent to submit here that the link on which such product was made available by impugned industry is now found to be deleted. A copy of screenshot of Exportsindia.com depicting selling of Cyanide products illegally by the Polluting Industry (Respondent No. 7) is produced herewith as **Annexure PA-3**.

2781

9. That the Impugned Polluting Industry has been polluting the Environment including groundwater table since it has started operating in the locality. It is pertinent to humbly submit here that the Punjab Government had formulated on Legislative Committee in the year 2012 and the committee found the impugned Industry not running as per norms and polluting the Environment illegally. It is pertinent to submit here that despite asking to submit reply, the impugned Industry failed to come before the authorities at that time too. However, the Punjab Pollution Control Board never worked as per law and now, the condition of Environment including groundwater table has worsened to drastically due to pollution done by Respondent No. 7. A copy of Report of Legislative Committee depicting regular pollution done by impugned Industry along with other distilleries in Punjab is produced herewith as **Annexure PA-4**.
10. That this Hon'ble Tribunal vide orders dated 26-09-2023 had directed the PPCB to inspect other distilleries in the State of Punjab and submit reports regarding quality of water in the surrounding areas before 20-11-2023 by email. However, no such report is found to be uploaded on NGT website till date.

Accordingly, the Applicants humbly submit this Hon'ble Tribunal to issue directions as prayed by the Applicants in the Original Application and deemed to be fit by this Hon'ble Tribunal.

Dated: 23-11-2023

Place: Ludhiana

Er. Kapil Dev

(Applicant No. 2)

Applicant in Person

2782 ANNEXURE PA-1

ਦਫਤਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

Office of the Deputy Commissioner-Cum-District Magistrate, Ferozepur

Phone: 01632-244008

Fax: 01632-241101

Email: dc.frz@punjab.gov.in

To,

Chairman,
Punjab Pollution Control Board,
Patiala

No. MA/MC-1/2023/.....667

Dated: 2.8.23

Subject: CWP No. 16500 of 2022 titled as Ms. Malbros International Pvt. Ltd
and Others vs State of Punjab and others.

In connection with the above subject, the interim report received from
the Water/Sludge Committee is enclosed with this letter and forwarded to you for
further necessary action.

Copy Encl

Deputy Commissioner,
Ferozepur

Shri Rajesh Dhiman, IAS,
Deputy-Commissioner,
Ferozpur

Email: dc.frz@punjab.gov.in

Copy to: home.4branch@punjab.gov.in

Sub: - Report of water pollution adjoining Malbros factory, Zira (Punjab)

With reference to letter no. 5/94/2022-2G4/8463 dated 25-12-2022 from the Chief Secretary, Punjab, regarding Malbros Factory, Zira related complaints from villages around the industry with specific objectives related to water pollution.

The members of the monitoring committee visited the site, did a reconnaissance survey of the area and were apprised of the grievances of the Sanjha Morcha constituted by Deputy-Commissioner, Ferozpur. The committee members visited the industry and villages within 5 km radius from industry on 26-12-2022, 27-12-2022, 27-12-2022 and 5-1-2023 (*Date of sample collection*) and shortlisted a total of thirteen sites for sampling (seven within industry premises, six within 5 km radius from industry) which were collected and tested independently by three NABL accredited laboratories in consultation with Sanjha Morcha members.

Table-1 has name and addresses of NABL accredited labs and **Table-2** list the tests proposed by the expert committee on water pollution. **Table-3** summaries the results of the different samples along with sampling locations and parameters of concern. Permissible limits of parameters of concern as obtained in the test results are given in **Table 4**.

Table-1 Name and address of NABL accredited laboratories

1	Sophisticated Analytical Instrumentation Laboratories Society, Thapar Technology Campus, Patiala (Punjab)
2	Shriram Institute for Industrial Research, 19, University Road, Delhi-110007
3	CSIR-Indian Institute of Toxicology Research, 31, Mahatma Gandhi Marg, Lucknow (U.P.)

Table-2 List of tests proposed to check water pollution

Type of Sample	Name of parameter
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Drinking Water ▪ Borewell water ▪ Pond Water ▪ Soil sample 	<p>pH, Colour, Turbidity, TDS, Ammonia, Chloride, Iron, Manganese, Nitrate, Phenolic compounds, Sulphate, Total alkalinity, Total hardness, Cyanide, Lead, Nickel, Polychlorinated biphenyls, Polynuclear aromatic hydrocarbons, Total arsenic, Total chromium, Alpha and Beta emitter, Coliform bacteria, Industry Specific parameters, Irrigation water quality (Total Salt Concentration, Sodium Adsorption Ratio, Residual Sodium Carbonate, Boron Content)</p> <p>Wastewater characterization (BOD, COD, Total Organic Carbon, Total Kjeldahl Nitrogen, Nitrate, Phosphorous, Sulfide, Sulfite, Sulfate, Volatile Organic Compounds, Acetaldehyde, Benzene, Phenols, Formaldehyde, Volatile Fatty Acid, UV-Absorbing Organic Constituents, Comet assay for detection of DNA damage)</p>

Handwritten signature
26/3/2023

Handwritten signature

Handwritten signature
Dr. Indramani Dhada (ldhada@iitrpr.ac.in)
Assistant Professor
Department of Civil Engineering
Indian Institute of Technology Ropar
Nangal Road, Rupnagar-140001, Punjab, India

2784

Table-3 Details of sampling locations along with latitude and longitude collected on 5 January, 2023

(A) Samples from Malbros Industry, Zira

	Type of Samples	Sampling Location	Sampling ID (Sampling Time)	Latitude	Longitude	Parameters of concern
1	Borewell	Near Water Reservoir	MAL-1 (11.00 AM)	30.920069	74.959610	Lead (page 85) Cr (page 85)
2	Borewell	Old DM Plant	MAL-2 (11.30 AM)	30.920659	74.960839	Nil
3	Borewell	Near New ETP	MAL-3 (12.00 noon)	30.919664	74.958670	Nil
4	Borewell	Near CO ₂ Plant side	MAL-4 (12.45 PM)	30.919613	74.959815	Phenolic compounds, Lead, Arsenic Chromium (page 48) ¹ PCB (page 132)
5	Borewell	Near Ash Pond (Road Side)	RD-865 (9.00 PM)	30.916918	74.955863	Iron (page 63, 79) Lead (page 64) Cr (page 64, 79)
6	Soil Sample	Opposite to biodigester	MAL-001S (2.00 PM)	30.920643	74.959111	Cyanide (page 71) Lead (page 72,136) VFA (page 72)
7	Soil Sample	Ash Pond	MAL-002FA (3.30 PM)	30.917978	74.956266	Lead (page 74) VFA (page 74,136)

¹ PCB = PolyChlorinated Biphenyl

(B) Borewell samples within 5 km of Malbros Industry

	Name of Village	Sampling Location	Sampling ID (Sampling Time)	Latitude	Longitude	Parameters of concern
1	Ratoul Rohi	Veterinary Dispensary	RR-111 (3.40 PM)	30.916508	74.950254	Nitrate (page 51, 90)
2	Mahianwala Kalan	Govt. Elementary School	BDC-223 (4.00 PM)	30.939639	74.954346	Nil
3	Zira city	Govt. Girl Senior Sec. Smart School	ZR-334 (4.20 PM)	30.963628	74.984351	Nil
4	Suner	Water Supply Scheme	Suner-426 (4.45 PM)	30.924820	74.995482	Nil
5	Mahianwala Kalan	Gurudwara	GUR-735 (6.00 PM)	30.941328	74.951098	Nitrate (page 67, 102)

(C) Surface water / Pond water outside Malbros Industry

	Name of Village	Sampling ID (Time of Sampling)	Latitude	Longitude	Parameters of concern
1	Mansoorwal Kalan	MAN-536 (5.15 PM)	30.921947	74.970894	VFA (page 70) Lead (page 82)

AS
26/3/23

Indramani Dhada
Dr. Indramani Dhada (ldhada@iitr.ac.in)
Assistant Professor
Department of Civil Engineering
Indian Institute of Technology Ropar
Nangal Road, Rupnagar-140001, Punjab, India

2785

Table-4 Permissible limits as Indian standards for the parameters of concern as per testing reports from NABL accredited laboratories

(A) Indian Standard Drinking Water Specifications: Table-3 Parameters Concerning Toxic Substances

	Sample Location	Sample ID	Parameter	Test results	Acceptable limit (mg/L)	Permissible limit in the absence of Alternative Source	Test results exceeds number of times from permissible standard
1	Malbros Industry (Page 85)	Borewell Water near Water Reservoir	Lead (as Pb)	0.1	0.01	No relaxation	10
2	Malbros Industry (Page 85)	Borewell Water near Water Reservoir	Chromium (as Pb)	0.06	0.05	No relaxation	1.2
3	Malbros Industry (Page 48)	Borewell Water near CO ₂ Plant	Lead (as Pb)	0.26	0.01	No relaxation	26
4	Malbros Industry (Page 48)	Borewell Water near CO ₂ Plant	Arsenic (as As)	0.063	0.01	0.05	1.26
5	Malbros Industry (Page 48)	Borewell Water near CO ₂ Plant	Chromium (as Cr)	0.22	0.05	No relaxation	4.4
6	Malbros Industry (Page 132)	Borewell Water near CO ₂ Plant	PCB	0.2449	0.0005	No relaxation	490
7	Malbros Industry (Page 48)	Borewell Water near CO ₂ Plant	Phenolic Compounds (as C ₆ H ₅ OH)*	0.16	0.001	0.002	80
8	Malbros Industry (Page 63)	In Front of Malbros Roadside	Iron (as Fe)*	174	0.3	No relaxation	580
9	Malbros Industry (Page 48)	In Front of Malbros Roadside	Lead (as Pb)	0.1	0.01	No relaxation	10
10	Malbros Industry (Page 85)	In Front of Malbros Roadside	Chromium (as Pb)	0.06	0.05	No relaxation	1.2
Permissible limits as per Schedule-VI as per Environment (Protection) Rules, 1986							
11	Malbros Industry (Page 71)	Soil Sample in front of biodigester	Cyanide (as CN)	4.65 mg/L	NA	0.2 (Land for Irrigation)	Page 15
12	Malbros Industry (Page 72)	Soil Sample in front of biodigester	Lead (as Pb)	50.7 mg/Kg	NA	NA	-
13	Malbros Industry (Page 72)	Soil Sample in front of biodigester	VFA	4699 mg/Kg	NA	NA	-
14	Malbros Industry (Page 74)	Soil Sample from Ash Pond	Lead (as Pb)	7.54 mg/Kg	NA	NA	-
15	Malbros Industry (Page 74)	Soil Sample from Ash Pond	VFA	2701 mg/Kg	NA	NA	-

* Table-2 Undesirable in Excessive Amounts

Indramani Dhada
 Dr. Indramani Dhada (ldhada@iitrpr.ac.in)
 Assistant Professor
 Department of Civil Engineering
 Indian Institute of Technology Ropar
 Nangal Road, Rupnagar-140001, Punjab, India

26/3/23

2786

Summary:

There was no industrial activity since the last few months in the premises of the Malbros industry when the team was deputed to visit the site. Therefore, it is difficult to interpret the water pollution indicators in connection to Malbros Industry. Nevertheless, industry specific parameters in accordance with literature reports were suggested by the team to check the water pollution. NABL accredited (3 nos) laboratories were selected with due consultation with the Sanjha Morcha constituted by the Government.

Borewell samples (5 nos) were collected from the industry premises along with soil samples (2 nos) collected by designated officials from NABL labs independently in presence of committee members. As a control measure, six borewell samples from nearby areas (within 5 km radius) were also collected to compare the data. A total of 13 samples were collected. Based upon the test reports by the NABL accredited laboratories (i) SAI Lab (Patiala) (ii) Shriram Institute for Industrial Research (Delhi) (iii) CSIR-IITR (Lucknow), following inferences have been delineated.

- Parameters concerning toxic substances including lead, chromium, arsenic, polychlorinated biphenyls (PCB), phenolic compounds (undesirable in excessive amounts) are found in the water samples from Malbros industry and values have been found above the permissible limits set by Indian standard for Drinking water.
- Concentration of lead (*Table 3 Toxic substances*) found in the water sample is 0.26 ppm which is more than the permissible limit of 0.01 ppm in the Malbros industry.
- Concentration of phenolic compounds as C_6H_5OH (*Table 2: Undesirable in excessive amounts*) in the water sample is 0.16 ppm which is more than the permissible limit of 0.002 ppm in the Malbros industry.
- Concentration of chromium (*Table 3 Toxic substances*) found in the water sample is 0.22 ppm which is more than the permissible limit of 0.05 ppm in the Malbros industry.
- Concentration of Poly chlorinated biphenyl (*Table 3 Toxic substances*) found in the water sample is 245 microgram/L which is more than the permissible limit of 0.5 microgram/L in the Malbros industry.
- Large excavated area with sludge / ash is seen in the Malbros industry. Also, visible in google map (*see Page 37*).
- High concentration of Volatile Fatty Acids found in the soil sample from Malbros industry.
- High concentration of objectionable/toxic elements found in soil samples (Manganese 145000 mg/Kg, Copper 1602 mg/Kg and Lead 16.60 mg/Kg) from Malbros industry. These test results can be correlated with control soil samples from the area.
- Results of comet assay for DNA damage is pending from CSIR-Indian Institute of Toxicological Research, Lucknow
- Results of detection of DNA damage tests using (i) Micronucleus (ii) chromosomal aberration test as per OECD norm is pending from Shriram Institute for Industrial Research, Delhi

ASR
26/3/23

Indramani Dhada
Dr. Indramani Dhada (idhada@iitrr.ac.in) g e
Assistant Professor
Department of Civil Engineering
Indian Institute of Technology Ropar
Ropar, Punjab, India

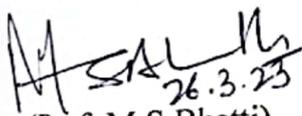
2787

Remarks:

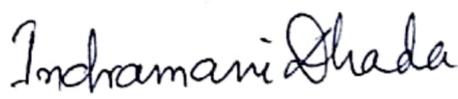
- The objectionable concentrations of chemicals found in water / soil can leach to the underground water table when conditions become favourable or with the passage of time. Thus, remediation action is required.
- Borewell details (number of borewells, depth of borewell, year of installation etc.) were not provided by the Malbros industry as per Annexure-A
- This study is conducted with random / grab samples to check the water pollution within and outside the industry premises.

In the absence of limited understanding of the manufacturing process of the ethanol industry and consumption of raw materials, the sources of toxic elements used by the industry could not be ascertained. This needs specialized expertise to check mass balance approach in the process flow diagram of ethanol production and other products of the industry.

Submitted for kind consideration, please.

26.3.23
(Prof. M S Bhatti)
Expert-GNDU, Amritsar

(Prof Dwarika Nath Ratha)
Expert-TIET, Patiala

(Dr Indramani Dhada)
Expert-IIT, Ropar

Dr. Indramani Dhada (ldhada@iitrpr.ac.in)
Assistant Professor
Department of Civil Engineering
Indian Institute of Technology Ropar
Nangal Road, Rupnagar-140001, Punjab, India

N.C.R.B/ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ
I.I.F.-I /ਇਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਵਾਰਮ -I

FIRST INFORMATION REPORT

(Under Section 154 Cr.P.C.)

(ਅਵਲ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ)

(ਧਾਰਾ 154 ਚੰਡ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ)

1. District (ਜਿਲ੍ਹਾ): FEROZEPUR P.S.(ਥਾਣਾ): ZIRA Year(ਸਾਲ): 2023

FIR No. 0105 Date and Time of FIR 09/08/2023 14:14 hrs
(ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ): (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੀ ਤਰੀਕ ਅਤੇ ਸਮਾਂ):

Is FIR election related (Yes/No) No Election Type (ਚੋਣ ਦੀ ਕਿਸਮ): NA
(ਕੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹੈ?)
(ਹਾਂ / ਨਹੀਂ):

S.No.(ਲੜੀ ਨੰ.)	Acts (ਕਾਨੂੰਨ)	Sections (ਧਾਰਾਵਾਂ)
1	IPC 1860	465
2	IPC 1860	467
3	IPC 1860	468
4	IPC 1860	471
5	IPC 1860	120-B

3. (a) Occurrence of offence (ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ):

1. Day(ਦਿਨ): Tuesday Date From 08/08/2023 Date To 08/08/2023
(ਤਰੀਕ ਤੋਂ): (ਤਰੀਕ ਤਕ):
Time Period Time From 18:00 hrs Time To 18:00 hrs
(ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ): Pahar 6 (ਸਮੇਂ ਤੋਂ): (ਸਮੇਂ ਤਕ):

(b) Information received at P.S.(ਥਾਣੇ Date 09/08/2023 Time 14:14 hrs
ਦਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ): (ਮਿਤੀ): (ਸਮਾਂ):

(c) General Diary Reference Entry No. 022 Date & Time 09/08/2023 14:14 hrs
(ਰੋਜਨਾਮਚਾ ਸੰਦਰਭ): (ਪ੍ਰਵਿਸਟੀ ਨੰ): (ਤਰੀਕ ਅਤੇ ਸਮਾਂ):

4. Type of Information (ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ): Written

5. Place of Occurrence (ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ):

(a) Direction and distance from P.S. Beat No.
(ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ): WEST, 8 Km(s) (ਬੀਟ ਨੰ.):

(b) Address ਥਾਹੁੰਦ ਰਕਬਾ ਮਾਲਬਰੇਜ ਸਰਾਬ ਫੈਕਟਰੀ, ਮਨਸੂਰਵਾਲ ਕਲਾ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਜੀਰਾ
(ਪਤਾ):

(c) In case, outside the limit of this Police Station, then
(ਜੇਕਰ ਥਾਣਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਤਾਂ)

Name of P.S. District(State)
(ਥਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ): (ਜਿਲ੍ਹਾ (ਰਾਜ)):

N.C.R.B./ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ
I.I.F.-I /ਇਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਫਾਰਮ -I

6. Complainant / Informant (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ /ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ):

(a) Name (ਨਾਮ): Balwinder Singh And Others

(b) Father's Name (ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ) : Jagdev Singh

(c) Date/Year of Birth (ਜਨਮ ਤਰੀਕ/ਸਾਲ): 1995

(e) UID No(ਯੂਆਈਡੀ ਨੰ.):

(d) Nationality(ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ): INDIA

(f) Passport No. (ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰ.):

Date of Issue (ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ):

Place of Issue

(ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ):

(g) Id details (Ration Card, Voter ID Card, Passport, UID No.,

S.No. (ਲੜੀ ਨੰ.)	Id Type (ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕਿਸਮ)	Id Number (ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ)
1		

(h) Address (ਪਤਾ):

S.No. (ਲੜੀ ਨੰ.)	Address Type (ਪਤੇ ਦੀ ਕਿਸਮ)	Address (ਪਤਾ)
1	Present Address	Mahian Wala Kalan, ZIRA, FEROZEPUR, PUNJAB, INDIA
2	Permanent Address	Mahian Wala Kalan, ZIRA, FEROZEPUR, PUNJAB, INDIA

(i) Occupation (ਕਿੱਤਾ):

Phone number

Mobile

(j) (ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰ.):

(ਮੋਬਾਇਲ ਨੰ.): 91-9392000010

Details of known/suspected/unknown accused with full particulars

7. (ਵਾਕਿਫ਼/ਸ਼ੱਕੀ/ਅਗਿਆਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ):

Accused More Than(ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ):

S.No. (ਲੜੀ ਨੰ.)	Name (ਨਾਮ)	Alias (ਉਪਨਾਮ)	Relative's Name (ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ)	Present Address (ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਾ)
1	SACHIT KUMAR RANA		Father's Name : INDER DEO RANA	1. S-616 SCHOOL BLOCK GALI NO 5, SHAKARPUR, EAST, DELHI, INDIA

2	MANISH SHARMA		Father's Name : RAMESH SHARMA	1. A-32 UNIT NO.201 SECTOR 26 NOIDA, NOIDA SECTOR-20, GAUTAM BUDH NAGAR, UTTAR PRADESH, INDIA
---	---------------	--	-------------------------------	---

8. Reasons for delay in reporting by the complainant/informant
(ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ):

9. Particulars of properties of interest (ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵੇਰਵਾ):

S.No. (ਲੜੀ ਨੰ.)	Property Category (ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ)	Property Type (ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸਮ)	Description (ਵੇਰਵਾ)	Value(In Rs/-) (ਰਕਮ (ਰੁ ਚ))
--------------------	--	-----------------------------------	------------------------	--------------------------------

2790

N.C.R.B/ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ
I.I.F.-I /ਇਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਫਤੀਸੀ ਫਾਰਮ -I

10 Total value of property stolen(In Rs/-)

(ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ(ਰੁ ਵਿੱਚ)):

11 Inquest Report / U.D. case No., if any (ਤਫਤੀਸੀ ਰਿਪੋਰਟ / ਯੂ.ਡੀ.ਪ੍ਰਕਰਣ ਸੰ. , ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ):

S.No. (ਲੜੀ ਨੰ.) UIDB Number (ਯੂ.ਡੀ.ਪ੍ਰਕਰਣ ਸੰ.)

12 First Information contents (ਵੇਰਵਾ):

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ,ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਜੀਰਾ ਜਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਸ਼ਾ Malbros international Pvt.Ltd.Osis Group Of Companies ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਨਕਲੀ ਲੇਬ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਲੈ ਕੇ ਸੈਪਲ ਲੈਣ ਆਏ ਇੰਨਾ 3 ਮੁਲਜਮਾ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 182.420.467.468.471.120B ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆ ਧਰਾਵਾ ਅਧੀਨ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਅੱਜ ਸਾਮ ਨੂੰ 2 ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਡਿਰਾਇਵਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ toyata Innova crysta ਨੰਬਰ HR47 D9480 ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ਮਾਲਬਰੋਸ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਸੈਪਲ ਭਰਨ ਲਈ ਆਏ ਜਿਹਨਾ ਕੇ ਇੱਕ laptop ਅਤੇ laboratory ਕਿੱਟ ਸੀ। ਇਹਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਹਿਕਮਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆ ਦੀਆ ਕਾਪੀਆ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੌਜੂਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆ ਨੂੰ ਸੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਦ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਇਹਨਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲੇਬਾਰਟਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜਿਮ ਨਹੀ ਹਨ ਗੁੜਗਾਓ ਅਤੇ ਨੇਇਡਾ ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਵਾਲਿਆ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਏਥੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਹਨਾ ਦੇ ਲੈਪਟਾਪ ਨੂੰ ਇਹਨਾ ਤੋਂ ਖੁਲਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਮਹਿਕਮਿਆ ਦੀਆ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆ ਹਨ। ਇਹਨਾ ਦਾ ਸੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਅਸੀ ਗੱਡੀ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਦੋਵੇ ਮੁਲਜਮਾ ਤੇ ਇਹਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਇਲਾਕਾ ਪੁਲਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀ ਖੁਦ ਆਕੇ ਇਹਨਾ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗਾਰੀ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆ ਦੀ ਹਾਜਰੀ ਚ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾ ਦੋਵੇ ਮੁਲਜਮਾ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾ ਖਿਲਾਫ 182,420,467,468,471,120B ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆ ਧਰਾਵਾ ਅਧੀਨ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਅਸੀ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ DSP ਜੀਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਸਾਝਾ ਮੋਰਚਾ ਜੀਰਾ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀ SD/-Balwinder singh ,SD/-Fateh Singh,SD/-Gursewak singh,SD/-Sukhnand Singh,SD/-Gurjant Singh,ਸਹੀ/-ਕੋਹਰ ਸਿੰਘ,SD/-Sukhdeep Singh,ਸਹੀ/-ਕੁਲਵਿੰਦਰ 707-5A Ps ਸਦਰ ਜੀਰਾ 8-8-23 ਜੋ ਦਰਖਾਸਤ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ Environmental Engineer(ZB) Punjab Pollution Control Board Bathinda ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 7129/23 ਮਿਤੀ 4-8-2023 ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਨ ਪਾਸ ਸੀ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਰੁਬੀ ਸਿੱਧੂ Environmental Engineer(ZB) PPCB ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 2498 ਮਿਤੀ 9-8-2023 ਰਾਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ PUNJAB POLLUTION CONTROL BOARD Zonal Office, Street No 12, Power House Road Bathinda LIFE Lifestyle For Environment No 2498 Dated 09/8/2023 Registered To The Deputy Superintendent of Police, Sub-Division Zira, Distt. Ferozepur. Sub:-For clarification regarding letter no.

2791

N.C.R.B/ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ
I.I.F.-I /ਇਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਫਤੀਸੀ ਫਾਰਮ -I

7129/23 dated 04.08.2023.Ref:-Your office letter no. 1169-D dated 09.08.2023.In regard to letter under reference, it is intimated that no letter has been issued from this office to M/s Hindustan Analytical and Testing Laboratory, Bengalur bearing no. 7129/23 dated 04.08.2023 to check the quality of groundwater of M/s Malbros International Pvt. Ltd., Village Mansoorwala, Tehsil Zira, Distt. Ferozepur and the said letter bearing the signature of the undersigned has been forged & is fake. This is for your kind information please. SD/- Rubi Sidhu Environmental Engineer (ZB) For Senior Environmental Engineer Endst No. __Dated__ A copy of the above is forwarded to the Environmental Engineer, Punjab Pollution Control Board, Regional Office, Faridkot for information & further necessary action (if any) please. SD/- Environmental Engineer (ZB) For Senior Environmental Engineer ਇਸਤੇ ਇਲਾਵਾ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ 2 ਆਦਮੀ ਸਚਿਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਣਾ ਪੁੱਤਰ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਰਾਣਾ ਵਾਸੀ S-616, ਸਕੂਲ ਬਲੋਕ, ਗਲੀ ਨੰਬਰ 5 ਸੱਕਰਪੁਰ ਈਸਟ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਰਮਾ ਪੁੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ ਸਰਮਾ ਵਾਸੀ A-32 ਯੂਨਿਟ ਨੰਬਰ 201 ਸੈਕਟਰ 26, ਨੋਇਡਾ, ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਨਗਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਅਧਾਰ ਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਸਲ ਐਡਰੈੱਸ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੈਪਟੋਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਆਈ ਕਾਰਡ ਜੋ ਕਿ Hindustan Analytical Testing Bangaluru ਵੱਲੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਵਿੱਚ ਸਚਿਤ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਮ P. Sidharth Employee ID 4472, Designation Sr. Analyst ਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਰਮਾ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਆਈ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ Employee ID 4088, Designation Sr. Analyst ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਨੰਬਰ 7129/23 ਮਿਤੀ 4-8-2023 PPC Board ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ HAT LAB ਬੰਗਲੋਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਨ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ HAT LAB ਬੰਗਲੋਰ ਦਾ ਲੈਟਰ ਜੋ Malbros international Pvt.Ltd ਮਨਸੂਰਵਾਲਾ ਤਹਿ:ਜੀਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਹੈ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਦੋਸ਼ੀਆਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੱਕਸਦ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਨੋ ਦੋਸ਼ੀਆਨ ਦਾ ਉਕਤ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਬੰਧੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਤਫਤੀਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਸਟੇਜ ਪਰ ਉਕਤ ਦੋਵੇ ਦੋਸ਼ੀਆਨ ਸਚਿਤ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਰਮਾ ਉਕਤਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 105 ਮਿਤੀ 09-08-23 ਅ/ਧ 465,467,468,471,120B IPC ਦਰਜ CCTNS ਕਰਕੇ ਨਕਲ FIR ਸਮੇਤ ਅਸਲ ਦਰਖਾਸਤ ਸਮੇਤ ਪੜਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਤਫਤੀਸ ਲਈ ਮਨ SI/SHO ਵੱਲੋਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਨਕਲਾਤ FIRs ਤੇ ਸਪੇਸਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੱਥੀ S/CT ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 426/ਫਿਰੋ ਦੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਨ ਬਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀਆ ਜਾ ਰਹੀਆ ਹਨ

2792

N.C.R.B/ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ
I.I.F.-I /ਇਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਫਤੀਸੀ ਫਾਰਮ -I

PCR ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

13 Action taken: Since the above information reveals commission of offence(s) u/s as mentioned at Item No. 2.

(ਕਾਰਵਾਈ : ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸ. ਨੰ 2 . ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ):

(1) Registered the case and took up the investigation (ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ): **Balraj Singh(SI (Sub-Inspector)) / 252/FRT** or (ਜਾਂ)

(2) Directed (Name of I.O.): **Rank**
(ਤਫਤੀਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ): (ਅਹੁਦਾ):

No(ਨੰ): to take up the Investigation (ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਆਪ ਪਾਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) or(ਜਾਂ)

(3) Refused investigation due to (ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ) :

or (ਜਾਂ)

(4) Transferred to P.S. **District**
(ਥਾਣਾ): (ਜਿਲ੍ਹਾ):

on point of jurisdiction (ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਾਰਣ) .

F.I.R.read over to the complainant/informant,admitted to be correctly recorded and a copy given to the complainant/informant free of cost. (ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕੀ ਪੜ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ,ਸਹੀ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁਫਤ ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ)

R.O.A.C.(ਆਰ.ਓ .ਏ .ਸੀ.)

14. Signature/Thumb impression of the complainant / informant (ਸਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ / ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ):

15. Date and time of dispatch to the court
(ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਅਤੇ ਸਮਾਂ):

Signature of Officer in charge, Police Station

(ਥਾਣਾ ਪ੍ਰਭਾਰੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ)

Name(ਨਾਮ): Balraj Singh

Rank (ਅਹੁਦਾ): SI (Sub-Inspector)

No(ਸੰ.): 252/FRT

2793

ANNEXURE PA-3

The screenshot shows the ExportsIndia.com mobile application interface. At the top, the logo 'ExportsIndia.com' is visible. Below it is a search bar containing the text 'Silver Potassium Cyanide'. The main content area features a product listing for 'Silver Potassium Cyanide'. On the left of the listing is a photograph of a white, square-shaped bag of powder, with a 'Viewed' badge in the top-left corner. To the right of the image, the product name 'Silver Potassium Cyanide' is displayed in a large, bold font, followed by a 'Get Quote' button. Below this, a short description reads: 'With the aid of our well-established network and cordial associations, we are able to ...'. Further down, the supplier information is shown: '6Yrs Malbros International Pvt Ltd' and 'Zira, Firozpur, Punjab'. At the bottom of the listing are two buttons: 'Call Now' and 'Send Inquiry'.

ExportsIndia.com

Silver Potassium Cyanide

Silver Potassium Cyanide

Get Quote

With the aid of our well-established network and cordial associations, we are able to ...

6Yrs Malbros International Pvt Ltd

Zira, Firozpur, Punjab

Call Now

Send Inquiry

20 - LA 2794 2008

ANNEXURE PA-4

ਮਿਤੀ 1.10.2010 ਨੂੰ
ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ

ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ

ਗਠਿਤ ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੀ

ਰਿਪੋਰਟ

(ਤੇਰਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ)

2010-11

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਸਤੰਬਰ, 2010

2795

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

	ਪੰਨੇ
1. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ	: (iii)
2. ਭੂਮਿਕਾ	: (v)
3. ਰਿਪੋਰਟ	: 1-33
4. ਅਨੁਲੋਗ	: 34-95

2796

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ

ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.12.2007 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਪੱਤਰ ਨੰ: 20-ਐਲ.ਏ-2008/4090, ਮਿਤੀ 27.2.2008 ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ :

1.	ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੱਕਈ	ਸਭਾਪਤੀ
2.	ਸਰਦਾਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਮੈਂਬਰ
3.	ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ	ਮੈਂਬਰ
4.	ਸਰਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ	ਮੈਂਬਰ
5.	ਕੈਪਟਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ	ਮੈਂਬਰ
6.	ਡਾਕਟਰ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ	ਮੈਂਬਰ
7.	ਸਰਦਾਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਮੈਂਬਰ
8.	ਸਰਦਾਰ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	ਮੈਂਬਰ
9.	ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਮੈਂਬਰ
10.	*ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ	ਮੈਂਬਰ
11.	ਸਰਦਾਰ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ	ਮੈਂਬਰ

ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ

1.	ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼	ਸਕੱਤਰ
2.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਮੇਸ਼ ਕਾਂਤਾ	ਸੁਪਰਡੈਂਟ

*ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੇ ਮਿਤੀ 17.5.2009 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

2797

ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਵਿਧੀ

ਮੈਂ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਭਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

2. ਮਿਤੀ 20.12.2007 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉ ਮਤਾ ਨੰ: 4, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ 27.2.2008 ਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ।
3. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁੱਲ 35 ਬੈਠਕਾਂ ਮਿਤੀ 12.3.2008, 24.3.2008, 23.5.2008, 5.6.2008, 17.6.2008, 25.6.2008, 26.6.2008, 6.8.2008, 26.9.2008, 27.9.2008, 29.9.2008, 30.9.2008, 18.12.2008, 28.1.2009, 29.1.2009, 25.6.2009, 26.6.2009, 1.7.2009, 30.11.2009, 1.12.2009, 2.2.2010, 3.2.2010, 26.3.2010, 4.5.2010, 7.5.2010, 9.7.2010, 10.7.2010 ਅਤੇ 11.7.2010 ਤੋਂ 17.7.2010 ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ।
4. ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
5. ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 21.9.2010 ਨੂੰ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।
6. ਹਰ ਇਕ ਬੈਠਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੰਪੇਪ ਰਿਕਾਰਡ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
7. ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਅਮਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ :
29 ਸਤੰਬਰ, 2010

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੱਕਈ,
ਸਭਾਪਤੀ।

2798

।

ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 20.12.2007 ਨੂੰ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉ ਨੋਟਿਸ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਣ ਬੜੀ ਬਦਬੂ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਦਨ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਬੂ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਨ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਮਿਤੀ 20.12.2007 ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੇ ਜਾਣ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.2.2008 ਨੂੰ 11 ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੱਕਈ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਭਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਚੌਥੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸਦੇ ਸਮਾਗਮ ਤੱਕ ਵਧਵਾ ਲਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਿਤੀ 12.3.2008 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਕਰ ਤੇ ਆਬਾਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸੂਚੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਹਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਭਾਏ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.3.2008 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਫ਼ਤਵਾਲਾ, ਆਈ ਏ.ਐਸ. ਸਕੱਤਰ, ਸਾਲਿੰਗ ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ, ਸ਼੍ਰੀ ਫੀਰੋਜ਼ ਗੋਇਲ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਥਰਿੰਦਰਸੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਿੱਥਰ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਆਪਣਾਏ ਜਾਏ ਹਨ ਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਫ਼ਤਵਾਲਾ ਸਕੱਤਰ, ਸਾਲਿੰਗ, ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀਸ਼ੇਅਰ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਾ ਨੂੰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਨਸੈਂਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ - 1) ਅੰਤਰ ਵਾਟਰ ਐਕਟ, ਅਤੇ 2) ਐਂਡਰ ਏ ਅਰ ਐਕਟ - ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਸੈਟਰਲ ਐਕਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਕੁਵਾਸੀ ਸਟੈਚੁਟਰੀ ਅਤੇ ਕੁਵਾਸੀ ਜੁਡੀਸੀਅਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਥਾਰੇ ਸੈਟਰਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾਕਾਮੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਪਤਿਨਿਰੀਆ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਥਾਰੇ ਸੇ ਵੀ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਪੁਰਕਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਪਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਖੰਡ ਮਿੱਥ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਸੈਪਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿਰ ਥਾਅਦ ਚੈਕ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੰਡ ਮਿੱਥ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਪਤਿਨਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੰਡ ਮਿੱਥਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਿਕਾਰੀ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਅਹੁਦਾ, ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਚੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਲਾਏ ਜਾਏ ਐਕਸ਼ਨ ਥਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਲਿੰਗ, ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਥਾਰੇ ਫੌਜਦਾਰ ਹੀ ਵਾਜਿਬ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :-

2799

ਲੜੀ ਨੰ:	ਸਲਾਮਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤਾ	ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸੋਝ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੋਕਬਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ	ਨਮੂਨੇ ਭਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਨਮੂਨੇ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ	ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ	ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
---------	----------------------	--	-------------------	----------------------------	---------------------------------	----------------------------	---------------------------------

	ਮਾਪਦੰਡ	ਨਤੀਜਾ	ਨਿਰਧਾਰਿਤ				
		ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ	ਮਾਤਰਾ				
		ਪ੍ਰਤੀਲਿਟਰ	ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ				
			ਪ੍ਰਤੀਲਿਟਰ				

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਲਿਮ. ਪਿੰਡ ਮੈਨ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ	ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ	ਸਪੈਟ-ਵਾਸ਼	ਸਪੈਟ-ਵਾਸ਼ : ਅਨਾਰੋਥਿਕ ਡਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਬਾਓ-ਮੈਥਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਟੇਜਾਂ ਵਿਚ ਏਅਰੇਸ਼ਨ। ਸੋਧਿਆਂ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਬੋਤਲ ਪੋਟ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੈਂਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	9.5.08	ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ ਵਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਪੀ.ਐਚ.	7.8	5.5-9	ਬੀ.ਓ.ਡੀ. ਅਤੇ ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੌਧੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।	ਸਲਾਮਤ ਵਿਰੁਧ ਪਾਣੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ	ਬੁਆਇਲਰ	ਬੁਆਇਲਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 8 ਟਨ ਅਤੇ 10 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟਰੀਮਾ ਸਾਈਕਲੋਨ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	9.5.08	ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ ਵਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.	132	100	ਬੀ.ਓ.ਡੀ. 108	ਸਲਾਮਤ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ	ਬੁਆਇਲਰ	ਬੁਆਇਲਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 8 ਟਨ ਅਤੇ 10 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟਰੀਮਾ ਸਾਈਕਲੋਨ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	9.5.08	ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ ਵਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	136	150	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ. 136	ਸਲਾਮਤ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

2801

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ਰਾਖ ਨੀਵੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ
 ● ਸਪੋਟ ਡੀਸਟ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 ● ਰਾਖ ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ
 ● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 ਯੰਤਰ ਦਾ ਨਾਮ

2. ਮੈਸ ਜਗਜੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪਾਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ

● ਸਪੋਟ-ਵਾਸ਼

ਫਰੇਮ

ਡਿਸਟੀਲੇਸ਼ਨ

ਪਰੋਸੈਸ

● ਬੋਟਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗ

● ਕ੍ਰਲਿੰਗ ਪੋਡ

ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ

● ਬੁਆਇਲਰ

ਹਾਊਸ

● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ

1. ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਫੀਵਜ਼ਨ 3.3.08

ਵਿਚ ਜਲ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ

ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ

ਸੰਪ ਬਾਇਮੈਬਨੀਸ਼ਨ

ਰੈਕਟਰਸ, ਸਕੈਂਡਰੀ

ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ

ਹਨ। ਸਕੈਂਡਰੀ

ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ

ਵਿੱਚ ਇਕੁਲਾਈਜੇਸ਼ਨ

ਟੈਂਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ,

ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ-1,

ਸਕੈਂਡਰੀ

ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ,

ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ-2,

ਸਕੈਂਡਰੀ

ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ ਅਤੇ

ਸਲੱਜ ਡਰਾਇੰਗ

ਬੈਂਡ ਲਾਗੇ ਹਨ।

ਸਿਤੀ ਵਾਟਰ ਐਕਟ,

3.3.2008 1974 ਅਧੀਨ

ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ

ਲਿਆ ਗਿਆ, ਕੰਨਸੈਟ ਕੇਂਸਲ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ

ਲਿਮਿਟ ਨੂੰ ਗਈ ਹੈ।

ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ

ਕਰਦਾ।

5.5-9.0

100

8.2

118

ਪੀ.ਐਚ.

ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ.

ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼,

ਸਹਾਇਕ

ਵਾਤਾਵਰਣ

ਇੰਜੀਨੀਅਰ

ਬੀ.ਓ.ਡੀ.

145

ਲਿਮਿਟ ਨੂੰ

ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ

ਕਰਦਾ।

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	ਸੋਸ਼ਿਲ ਵੋਸਟ		2. ਫੂਡ ਡਵੀਜ਼ਨ	28.4.08	ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼,	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	132	150	ਸਟੇਜ ਸੈਂਟਰ	ਇੰਡਸਟਰੀ ਹਵਾ
	● ਵਰਤਿਆ		ਵਿਚ ਜਲ ਸੰਠਰ ਫੰਡਰ		ਸਹਾਇਕ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.			ਨਤੀਜੇ ਰੋਲਡ	ਐਕਟ ਦੀ
	ਯੀਸਟ		ਲੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ		ਵਾਤਾਵਰਣ		118	150	ਢਲੋਂ	ਧਰਤੀ ਦੀ
	(ਖਮੀਰ)		ਵਿਚ ਇਕੁਲਾਇਜ਼ੇਸ਼ਨ		ਇੰਜੀਨੀਅਰ				ਨਿਰਧਾਰਤ	ਪਲਾਟਾ ਕਰ
	● ਸੁਆਦ		ਟੈਕ ਨਾਲ ਡਾਇਲਿਜ਼ੇਸ਼ਨ						ਲਿਮਟ ਦੇ	ਕਰੀ ਹੈ।
	● ਪਾਣੀ ਸੰਠਰ		ਦੇਰੀਏਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ						ਵਿੱਚ ਹਨ।	
	ਫੰਡਰ ਦੀ ਗਾਰ		ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਟਾਰਿਕਲਿੰਗ							
			ਫਿਲਟਰ, ਏਰੀਏਸ਼ਨ							
			ਸੈਂਡਫੀ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ							
			ਅਤੇ ਸਲੈਜ ਡਰਾਇਰ							
			ਫੰਡ ਹਨ।							
			25 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ			ਐਮ.ਪੀ.ਐਮ.	132	150		
			ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦੋ ਬੁਆਲਿਰਾ		ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ.					
			ਨਾਲ ਆਲੋਗ-ਆਲੋਗ ਤੌਰ		ਚੇਹਾਨ,					
			ਤੇ ਮਕਟੀ ਸਾਈਕਲੋਨ		ਸਹਾਇਕ					
			ਅਤੇ ਵੈਟ ਸਕਰੀਨਰ ਹਵਾ		ਵਾਤਾਵਰਣ					
			ਸੰਠਰ ਫੰਡਰ ਲਗਾਏ ਹੋਏ		ਇੰਜੀਨੀਅਰ					
			ਹਨ। 28.4.2008 ਨੂੰ							
			35 ਟਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ							
			ਬੁਆਇਲਰ ਚਲ ਨਹੀਂ							
			ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ							
			ਬੁਆਇਲਰ ਤੇ ਵੀ ਮਕਟੀ							
			ਸਾਈਕਲੋਨ ਅਤੇ ਵੈਟ							
			ਸਕਰੀਨਰ ਹਵਾ ਸੰਠਰ							
			ਫੰਡਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ							
			ਲਗਾਇਆ ਹੈ।							

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
3.	ਮੈਸ ਖਾਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਕੰਪਨੀ, ਖਾਸਾ, ਕਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈਟ-ਵਾਸ ਫਰੇਮ ਡਿਸਟੀਲੇਸ਼ਨ ਪਰੋਸੈਸ ● ਏਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੇਡ	ਜਲ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਨਾਰੋਬਿਕ ਡਾਈਜੈਸਟਰ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟੀਵੇਟਡ ਸਲੱਜ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਨਾਰੋਬਿਕ ਫਿਲਟਰ (ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ) ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ ਨਾਲ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਦੂਜੀ ਸਟੇਜ ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ (ਦੋ ਨੰਬਰ) ਅਤੇ ਸਲੱਜ ਡਰਾਇੰਗ ਬੈਂਡ (ਚਾਰ ਨੰਬਰ)	17.12.07	ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਗਰਗ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	8.5 1200 2750	5.5-9.0 100 100	ਐਫਲੂਐਂਟ ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।	ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 08.2.08 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕਪੈਸਟੀ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।
	ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਵਰਤਿਆ ਯੀਸਟ (ਖਮੀਰ) ● ਸੁਆਹ ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ	12 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕਪੈਸਟੀ ਦੇ ਬੁਆਇਲਰ ਨਾਲ ਮਲਟੀ ਸਾਈਕਲੋਨ ਹਵਾ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿਜ਼ਟ ਸਮੇਂ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ।	ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਪੈਟ-ਵਾਸ ਬਾਇਓਮਿਥਾਨਾਈ-ਜੇਸ਼ਨ	17.12.07 ਨੂੰ ਬੁਆਇਲਰ ਸੁਆਇਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿਜ਼ਟ ਸਮੇਂ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ।	ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	7.3 66 60	5.5-9.0 100 100	ਮਿਤੀ 18.3.08 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ	ਮਿਤੀ 18.3.08 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

4. ਏ.ਬੀ. ਸੁਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ), ਪਿੰਡ ਚੰਢਵਾ, ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ
● ਸਪੈਟ-ਵਾਸ ਫਰੇਮ
ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਪੈਟ-ਵਾਸ ਬਾਇਓਮਿਥਾਨਾਈ-ਜੇਸ਼ਨ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	ਤਹਿਸੀਲ ਦਸੂਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ।	ਫ਼ਿਸਟੀਲੈਸ਼ਨ ਪਰੇਸਿਸ ● ਝੋਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੇਂਡ	ਰਾਹੀ ਟਰੀਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਦਾ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਫਰਮਨਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਾਣੀ ਸੁਗਰ ਮਿਲ ਨਾਲ ਲੈਕੋ ਸਾਝੇ ਜਲ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੇ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।		ਇੰਜੀਨੀਅਰ				ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਟਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।	
		ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	15 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕਪੈਸਟੀ ਦੇ ਬੁਆਇਲਰ ਨਾਲ ਵੈਟ ਸਕੱਲਰ ਹਵਾ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾ ਹੈ।		ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ. 140	150		ਸਟੈਕ ਐਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲਣੇ ਗਏ ਸੈਂਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ।	
		ਜੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਸਪੈਟ ਫੀਸਟ ● ਸੁਆਹ ● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ								ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

5.	ਮੈਸ ਮਾਲਬਰੌਜ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਪ੍ਰਾ.) ਲਿਮਟਿਡ, ਮਨਸੂਰ ਕਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਚੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਫ਼ਿਸਟੀਲੈਸ਼ਨ ਤੇ ਸਪੈਟ-ਵਾਸ਼ ● ਬੱਤਲਾਂ ਧੋਟੀਆਂ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੇਂਡ	ਇਕਾਈ ਦਾ ਈ.ਟੀ.ਪੀ. ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।	14.2.08	ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਆਇਲ ਅਤੇ ਗਰੀਸ ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. 428	2412	10	100	ਇਕਾਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਐਕਟ 1974 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲੋਂ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਿਤੀ 29.1.08 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੱਲੋਂ
----	--	---	---	---------	--	--------------------------------------	------	----	-----	---

2805

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
									ਰਹੀ ਹੈ।	ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਟਿੱਸੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਪੋਚਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ 8.5.08 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦੁਬਾਰਾ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਫਾਈਲ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ 29.1.08
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	ਹਵਾ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਬੀ.ਸੀ. ਫਰਨੈਸ ਨਾਲ ਟਰੀਮਾਂ ਸਾਈਕਲੋਨ (6 ਨੰ: ਸਾਈਕਲੋਨ) ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।				ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	5850	100	ਇਕਾਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ।	
	ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਵਰਤਿਆ ਯੀਸਟ (ਖਮੀਰ) ● ਸੁਆਹ ● ਈ.ਟੀ.ਪੀ. ਸਲੱਬ									

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
										ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਿਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕਾਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ 8.5.08 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦੁਬਾਰਾ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਫਾਈਲ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
6.	ਪਾਇਨੀਅਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਲਾਟ ਨੰ. ਏ-3, 4, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਗਰੋਬ ਸੈਂਟਰ, ਡਿਵੈਂਸ ਰੋਡ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ।	ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈਂਟ-ਵਾਸ਼ ਫਰੇਮ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਪਰੋਸੈਸ ● ਬੋਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੌਡ	ਜਲ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲਿੰਗ, ਟਿਊਬ ਸੈਟਲਰ-1, ਬਰਫ ਟੈਂਕ ਬਾਇਓ ਡਾਇਜੈਸਟਰ, ਟਿਊਬ ਸੈਟਲਰ-2, ਐਨਾਰੋਬਿਕ ਬਾਇਓ ਡਿਲਟਰ, ਟਰਿਕਲਿੰਗ ਡਿਲਟਰ, ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ-1, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ-2, ਫਾਈਨਲ ਕਲੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੀਵਰਜ਼ ਐਸਮੋਸਿਸ ਹਨ। ਰੀਵਰਜ਼ ਐਸਮੋਸਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਾਣੀ ਮਲਟੀ ਇਫੈਕਟ ਵਿਵੇਪੋਰੇਟਰ/ਡਰਾਇਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	30.10.07	ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	7.9 80 24	5.5-9.0 100 100	ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ।	ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਏਟਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ-2, ਫਾਈਨਲ ਕਲੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੀਵਰਜ਼ ਐਸਮੋਸਿਸ ਹਨ। ਰੀਵਰਜ਼ ਐਸਮੋਸਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਾਣੀ ਮਲਟੀ ਇਫੈਕਟ ਵਿਵੇਪੋਰੇਟਰ/ਡਰਾਇਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	26.9.07	ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	173	350	350	ਹਵਾ ਤੇ ਫੂਏ ਦੇ ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਵਿਚ ਹਨ।	ਹਵਾ ਤੇ ਫੂਏ ਦੇ ਸੈਪਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਵਿਚ ਹਨ।
	ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਸਪੈਂਟ ਯੀਸਟ ● ਸੁਆਹ ● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ	12 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕਪੋਸਟੀ ਬੁਆਇਲਰ ਨਾਲ ਟਰਾਈਸਾ ਸਾਈਕਲੋਨ ਹਵਾ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ 20 ਲੱਖ ਕਿਲੋ ਕਲੋਰੀ ਭਾਵ 3 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕਪੋਸਟੀ ਦਾ ਭਰਮੋਇਕ ਹੈ।			ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	357	500	500	ਹਵਾ ਤੇ ਫੂਏ ਦੇ ਸੈਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਟ ਵਿਚ ਹਨ।	ਇਸ ਲਈ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
7.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਿਸਟਿਕਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਟਲਰਜ਼ ਲਿਮ., ਬਨੂੜ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ	ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ● ਬੋਤਲਾਂ ਘੋਣ ਦਾ ਪਾਣੀ	ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ : ਅਨਾਰੋਬਿਕ ਡਾਈਜੈਸ਼ਨ (ਬਾਓ-ਮੈਥਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਟੇਜਾਂ ਵਿਚ ਏਅਰੇਸ਼ਨ। ਸੋਧਿਆਂ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਬੋਤਲ ਘੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੋਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 110 ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਐਮ.ਟੀ.ਈ. ਵਿੱਚ ਗਾੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਜੀਰੀ ਦੇ ਫੂਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬੁਆਇਲਰ ਵਿਚ ਜਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	17.12.07	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗੋਇਲ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਕ ਰਾਜ, ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ. (ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਫਾਇਨਲ ਲੈਬੂ ਵਿਚੋਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਬਿਨਾਂ ਡਾਈਲੂਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)	7.4	5.5-9	ਬੀ.ਓ.ਡੀ. ਅਤੇ ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋਣੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।	ਸਲਾਮਤ ਨੂੰ 15.2.08 ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਹੀਅਰਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਲਾਮਤ ਨੂੰ 1) ਐਮ.ਟੀ.ਈ. ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਨਸਿਨਕੇਅਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਫੀਜ਼ਲ	ਈ.ਐਸ.ਪੀ. 55 ਟਨ ਦੇ ਬੁਆਇਲਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਟਰੀਮਾ ਸਾਈਕਲੋਨ 30, 12 ਅਤੇ 10 ਟਨ	18.8.06	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗੋਇਲ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਕ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ. 133	ਸਲਾਮਤ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।	133	150	ਸਲਾਮਤ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।	ਸਲਾਮਤ ਨੇ ਹੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

2809

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
		ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	ਤੇ ਬੁਆਇਲਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਹਨ।		ਰਾਜ, ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ					ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।
		ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਵਰਤਿਆਂ ਯੀਸਟ (ਖਮੀਰ) ● ਰਾਖ ● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ	ਰਾਖ ਨੀਵੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।			ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	128	150		
8.	ਪੀਕਾਡਲੀ ਸ਼ੁਗਰ ਅਤੇ ਅਲਾਇਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਹਮਝੋੜੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ	ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ● ਬੋਤਲਾਂ ਧੋਣ ਦਾ ਪਾਣੀ	ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਅਨਾਰੋਬਿਕ ਲੈਗੂਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ ਮੱਛ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਦ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।	14.3.08	ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਗੋਇਲ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਕ ਰਾਜ, ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	7.0 18 13	5.5-9 100 100		ਸਨਅਤ ਪਾਣੀ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
	ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਡੀਜ਼ਲ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ	ਦੋ ਬੁਆਇਲਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 12 ਟਨ ਅਤੇ 5 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਲਟੀ ਸਾਈਕਲੋਨ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।	14.3.08	ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਗੋਇਲ, ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਕ ਰਾਜ, ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਫਸਰ	ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	136	150		ਸਨਅਤ ਹਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
		ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ	ਰਾਖ ਨੀਵੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ							
		● ਵਰਤਿਆਂ	ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।							
		ਯੀਸਟ (ਖਮੀਰ)	ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ							
		● ਰਾਖ	ਜਾਂਦੀ ਹੈ।							
		● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ								
		ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ								
9.	ਰਾਣਾ ਸੁਗਰ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ-ਤਾਰਨ।	ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ਫਰੋਮ ਡਿਸਟੀਲੇਸ਼ਨ ਪਰੋਸੈਸ ● ਬੋਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੌਡ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ	ਸਪੈੱਟ-ਵਾਸ਼ ਲਈ ਮਲਟੀ ਇਕੋਰੇਟਰ ਅਤੇ ਇਨਸਿਨਰੇਟਰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਡੋ ਐਫਲੂਐਂਟ ਲਈ ਜਲ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕੁਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਟੈਂਕ, ਸੈਟਲਿੰਗ ਟੈਂਕ, ਦੇਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ, ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਸਲੱਸ ਡਰਾਇੰਗ ਬੈੱਡ ਹਨ।	1.4.08	ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਬਰ (ਈ.ਟੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ.	7.3 17 7.5	5.5-9.0 100 100	ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 8050 ਆਰਡ 2007 ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 11.8.08 ਦੀ ਹੈ।	ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 8050 ਆਰਡ 2007 ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 11.8.08 ਦੀ ਹੈ।
		ਸੋਲਿਡ ਵੇਸਟ	14 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ	1.4.08	ਉਰੀ- (ਕੱਚਾ ਪੌਡ) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਲਸ਼ਨ ਰਾਏ, 17.12.07 ਵਤਾਵਰਣ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਪੀ.ਐਚ. ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੀ.ਓ.ਡੀ. ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.	5.8 1056 5250 120	5.5-9.0 100 100 150	ਚਿਮਨੀ ਸੈਂਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਿਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ।	ਚਿਮਨੀ ਸੈਂਪਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਿਮਿਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ।
		● ਸਪੈੱਟ ਯੀਸਟ	ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦੋ							
		● ਸੁਆਹ	ਬੁਆਇਲਰ ਹਨ ਜੋ ਕਿ							
		● ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ	ਹਸਕ ਫਾਇਰਡ ਹਨ ਅਤੇ							
		ਯੰਤਰ ਦੀ	ਟਰਾਈਮਾ ਸਾਈਕਲੋਨ							
		ਗਾਰ	ਹਵਾ ਸੋਧਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ।							

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
10.	ਏ.ਬੀ. ਗਰੋਨਜ਼ ਸਪਰਿਟ ਪ੍ਰ. ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਕੀੜੀ ਅਫਗਾਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਬਟਾਲਾ।	ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਸਪੈਂਟ-ਵਾਸ਼ ਫਰੇਮ ਡਿਸਟੀਲੇਸ਼ਨ ਪਰੋਸੈਸ ● ਬੋਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ● ਕੂਲਿੰਗ ਪੌਡ	ਬਾਇਓ-ਮੈਥਾਨਾਇਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਏਰੀਏਸ਼ਨ ਟੈਂਕ, ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ, ਐਕਸਟੈਂਡਿਡ ਏਰੀਏਸ਼ਨ, ਸਕੈਂਡਰੀ ਕਲੈਰੀਫਾਇਰ ਅਤੇ ਸਲੱਜ ਡਰਾਇੰਗ ਬੈਂਡ ਲੈਂਗੇ ਹਨ।	ਡਿਸਟਲਰੀ ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਹੈ।						
		ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ● ਬੁਆਇਲਰ ਹਾਊਸ ● ਜਨਰੇਟਰ ਸੈਟ								
		ਜੌਲਿਡ ਵੇਸਟ ● ਸਪੈਂਟ ਯੀਸਟ ਸੁਆਹ ● ਪਾਣੀ ਸੰਘਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਾਰ	36 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਕੈਪਸਿਟੀ ਦੇ ਬੋਆਇਲਰ ਨਾਲ ਵੈਟ ਸਕਰੱਬਰ ਏ.ਪੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।	ਡਿਸਟਲਰੀ ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਹੈ।						

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਗਿਵਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

1. ਰਾਣਾ ਸ਼ੂਗਰ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਤਰਨ-ਤਾਰਨ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 26.6.2008 ਨੂੰ ਰਾਣਾ ਸ਼ੂਗਰ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਤਰਨ-ਤਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵੱਲ ਗਈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਹਣ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮਿੱਲ ਦੇ ਜੀ.ਐਮ., ਅਜ਼ੈਇੰਰਦ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਮੈਲ ਤੇ ਸਪੈਂਟਵਾਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਖਾਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਰਸ਼ ਪੈਣ ਤੇ ਕੁੱਝ ਪਾਣੀ ਸਾਈਡ ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਫਲੂਐਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਨਾਲ ਵਗਦੀ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਾਹਣ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਲਾਹਣ ਖੜੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੋਂ ਸੁਆਹ ਟਰਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੀ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ ਦੇ ਛੱਪੜ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਸੁਆਹ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਿਮਨੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਉੱਡ ਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਬੀਜੇ ਹੋਏ ਚਾਰੇ ਤੇ ਡਿਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਇਸ ਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਆਹ ਡਿਗਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਵੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਡੀ ਹੋਈ ਸੁਆਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹ ਪਾਈਪ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਖੁਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨੁਸ਼ਹਿਰਾ ਰੋਡ ਤੇ ਪੁਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਸਫੇਦੇ ਦੇ ਦਰਖੱਤ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੋਕਣ ਲਈ ਨਾ-ਕਾਫੀ ਸਨ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸਰੋਆਮ ਨਿਕਲ ਕੇ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੱਖੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੱਮਸਿਆ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਲੀਏ ਅਤੇ ਹੈਜ਼ੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਪੁਲ ਤੋਂ 3-4 ਏਕੜ ਦੂਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਸੁਆਹ ਦੇਖਣ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 6 ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਸੁਆਹ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਡਰੇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲਾਹਣ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇਕ ਟੈਂਕਰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ

2813

ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਬਰਾਤੇ ਲਾਹਣ ਲਿਆਕੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਮੀਂਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੱਦ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲਾਹਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਫਸਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਹੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਦਵਾ ਕੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੁਆਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੋਈ ਫਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹੋਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਹਣ ਨੂੰ ਟਰੀਟ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੰਵੈਪੋਰੇਟਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਅਲੱਗ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੈਂਟਵਾਸ਼ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਰੀਸਰਕੂਲੇਟ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਸੀਲੀਏਟਰ ਯੂਨਿਟ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਸਪੈਂਟਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਮਨਮਾਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਪੈਂਟਵਾਸ਼ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਪੁੱਛੇ ਹੀ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਸੁੱਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਵੀ ਭਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ੳ' ਤੇ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਲੋਹਕਾ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੋਈ ਹੱਲ ਕੱਢੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕੇ।

2. ਮੈਸ: ਜਗਤਜੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ: ਹਮੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.9.2008 ਨੂੰ ਮੈਸ ਜਗਤਜੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ: ਹਮੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਰਤੀ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ 120 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਸ਼ਰਾਬ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਾ ਕੇ 35 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 30 ਜੂਨ, 2009 ਤੱਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਾਰਮਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਚੌਪੜਾ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਯੂਟਿਲਟੀ) ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡ ਲੁਖਣ-ਖੁਰਦ, ਰਾਜਪੁਰ, ਹਮੀਰਾ, ਮੁਨੇਰ, ਲੱਖਣ-ਖੋਲੇ, ਦਿਆਲਪੁਰ, ਨਾਹਰਪੁਰ, ਬਾਖੂ ਨੰਗਲ ਅਤੇ ਮੁਰਾਤ ਵਿੱਚ 82 ਹੈਂਡ ਪੰਪ ਅਤੇ 3 ਡੂੰਘੇ ਬੋਰ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਬੋਰਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿਲ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਟਰੀਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੂਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਟਰੀਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ 1/4 ਰੇਸ਼ੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਲੋਗੂਨ ਅਤੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਆਪਣੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੱਰਥਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਇਹ ਸਮੱਰਥਾ ਦੁਗਣੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੇ ਲਾਹਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੈਂਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਟਰ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਣਤਾਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਉਣਤਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮੀਟਰ ਓਰੀਜੀਨਲ ਫਲੋਅ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੇ ਇਸ ਉਣਤਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਹਮੀਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਵਾਸੀ ਤੋਂ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਰਾਬ ਪਾਣੀ ਨੇ ਖੇਤੀ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਮੀਰਾ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਹਮੀਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਤੇ ਗਈ। ਇਥੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਛੱਡਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕਮੇਟੀ ਪਿੰਡ ਛੋਟਾ ਲੱਖਣ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਦ ਸੁਆਹ ਉੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ

ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਆਹ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਮੀਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਬੋਰ ਡੂੰਘੇ ਕਰਵਾ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਖਰਾਬ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਝੋਨਾ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਤੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਤਲਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਖੀ ਮੱਛਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲਗ 'ਅ' ਤੇ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ।

3. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਟਲਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਬਨੂੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 30.9.2008 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਟਲਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਬਨੂੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾਂ-ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫਲੈਕਸੀਬਲ ਪਾਈਪਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਪਾਈਪ ਕਿਥੋਂ ਆ-ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ 330 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫਲੈਕਸੀਬਲ ਪਾਈਪਾਂ ਕਿਉਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਗ੍ਹਾਂ-ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰਾਬ ਪਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਰੀਪੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੀਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਕੁਤਾਹੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਆਇਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਖਾਲੀ ਪਈ ਜਗ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਰ ਸੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਗਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸੁਕਾ ਕੇ ਬਾਇਲਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2816

19

ਪਿੰਡ ਬਨੂੜ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਗਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੰਦ ਸੁੱਟ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਗੋਭੀ ਦੀ ਫਸਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਨੰਡਿਆਲੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੁੱਲ ਦੇ ਕੋਲ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੰਡਿਆਲੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਘੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਲਾਹਣ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਸੁਆਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਬਾਹਰ ਸੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਪਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੰਗਪੁਰਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵੀ ਲਗਭੱਗ ਉਹੀ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੰਡਿਆਲੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਟਲਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਬਨੂੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 6.10.2008 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1.7.2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਰੀਖਣ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇਗੀ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 1.7.2009 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਟਲਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਬਨੂੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮਿਤੀ 1.12.2009 ਨੂੰ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ

ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਵਰਕਸ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਗ੍ਰੇਨ ਤੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲਗ 'ੲ' ਤੇ ਹੈ।

4. ਪੀਕਾਡਲੀ ਸੂਗਰ ਅਤੇ ਅਲਾਇਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ.:, (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਪਿੰਡ ਹਮਝੇੜੀ, ਪਾਤੜਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਪੀਕਾਡਲੀ ਸੂਗਰ ਅਤੇ ਅਲਾਇਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ.:, (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਪਿੰਡ ਹਮਝੇੜੀ, ਪਾਤੜਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਪਿਛਲੇ 10 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੋਲਾਇਸਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਗਰ ਮਿਲ ਵੀ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਜਦੋਂ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵੱਲ ਗਈ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਪੈਂਟਵਾਸ਼ ਓਵਰ-ਫਲੋਅ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਸੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਲੂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਟਰੀਟ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੇਸੀ ਸਿਸਟਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਮੱਛ ਦੇ ਉਪਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਾਈਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਾਹਣ ਦਾ ਛਿੜਕਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਾਲ 2004 ਵਿੱਚ ਲੱਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਟਰੀਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਟੈਸਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਸਾਲ 2005 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਾਬ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੇਟੈਸਟ ਯੰਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ

2818

21

ਕੋਈ ਵੀ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੰਤਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਏ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਮੁਆਇਨੇ ਉਪਰੰਤ ਹਰਿਆਉ ਖੁਰਦ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਏਥੇ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਹਰਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਵੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਬੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੂੰਘੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਪਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਡਿੱਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੋਭੀ ਦੀ ਫਸਲ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੁਆਹ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਸੁਆਹ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਜੀਅ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫਸਲ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਇਆ ਸੀ।

ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪਿੰਡ ਦਿਓਗੜ੍ਹ ਵੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਦੱਸੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਕੁ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੁਆਹ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਵੱਲ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਵੀ ਭਰਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲਗ 'ਸ' ਤੇ ਹੈ।

5. ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਮੈਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 29.1.2009 ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਮੈਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਬਾਂਸਲ, ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਮੋਲਾਇਸਸ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਨ ਦੋਵਾਂ ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਕਤ ਗ੍ਰੇਨ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ 345 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1100-1200 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਲਈ ਪਾਣੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਮੈਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਵਸਨੀਕ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਵਸਨੀਕ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਚੱਲਣ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਫੰਕਸ਼ਨ ਠੀਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਭਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ਹ' ਤੇ ਹੈ।

6. ਪਾਇਨੀਅਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਲਾਟ ਨੰ: ਏ-3, 4, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਗਰੇਬ ਸੈਂਟਰ, ਡਿਫੈਂਸ ਰੋਡ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਪਾਇਨੀਅਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਲਾਟ ਨੰ: ਏ-3, 4, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਗਰੇਬ ਸੈਂਟਰ, ਡਿਫੈਂਸ ਰੋਡ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਮ.ਡੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬਿਲਕੁੱਲ ਗ੍ਰੇਨ ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀਟ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਗੁਲੋਟੀਨ ਆਦਿ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਮੈਦਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇਹ ਮਿਲ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਯੂਨਿਟ ਵਾਇਬਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2006 ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਚਲਾ ਲਈ ਗਈ। ਕਣਕ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਪਲਿਊਸਨ ਫੈਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮੈਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਨੈਸਲੇ ਅਤੇ ਗਲੈਕਸੋ ਵਰਗੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬ੍ਰਾਂਡ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੋਮੈਸਟਿਕ ਕੰਪਨੀਆ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪ ਦੰਡ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪਲਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇਕਰ ਮਿੱਲ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਖਰੀਦਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੀ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਐਮ.ਡੀ. ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਐਮ.ਡੀ. ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਇਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ? ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਮ.ਡੀ. ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਲੱਗਦਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੂਰਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਪਲਿਊਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕੁੱਝ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਫਿਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਦਗੀ ਫੈਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਅਖਵਾਨਾ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਸੀਵਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਕੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਆ ਰਹੇ ਸੀਵਰੇਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਝੰਜੇਲੀ ਚੌਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਾਹਨਪੁਰ ਦੇ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡ ਅਖਵਾਨਾ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਬੀ.ਡੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖਵਾਨਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਦਬੂ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਥੇ ਮੱਖੀਆਂ-ਮੱਛਰ ਬਹੁਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਦਬੂ ਇੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਝੰਗ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ 5-6 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡ ਅਖਵਾਨਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 70-80 ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ

ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਆਦਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੋਲਿਊਸ਼ਨ ਚਟਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ 10-10 ਸਾਲ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਚਿਮਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬਾਹਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਟਰ ਵਿੱਚੋਂ ਓਵਰਫਲੋ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸੀਆਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫਸਲਾਂ ਬਾਰੇ, ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੱਖੀਆਂ-ਮੱਛਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ਕ' ਤੇ ਹੈ।

7. ਏ ਬੀ ਗਰੇਨਜ਼ ਸਪਰਿਟ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਕੀੜੀ ਅਫਗਾਨਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਬਟਾਲਾ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਏਬੀ ਗਰੇਨਜ਼ ਸਪਰਿਟ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮ., ਪਿੰਡ ਕੀੜੀ ਅਫਗਾਨਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਬਟਾਲਾ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਜੀ.ਐਮ. ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਕੈਪੇ ਸਿਟੀ 120 ਕੇ.ਐਲ. ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰੇਨ ਬੇਸਿਡ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬੰਦ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਹੀ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਚਲਾ ਕੇ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਉਣਤਾਈਆਂ ਵੀ ਪਾਈਆਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਗੂਨ ਨੂੰ ਪਾਈਪਾਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਲਗੂਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਲਗੂਨ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਉੱਚੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਸੀ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਲਗੂਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੀ ਦੇਖੇ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀੜੀ ਅਫਗਾਨਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ

ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਛੰਡ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਗਿਆ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਪਾਈਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਕੀੜੀ ਅਫਗਾਨਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਾਤਾਰ 24 ਘੰਟੇ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸੁਆਹ ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਡਦੀ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਟਰੀਟ ਕਰਕੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਈਪਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਖਿੱਚੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਮੱਖੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੀਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇੰਨ੍ਹੀ ਬਦਬੂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਪਰੂਫ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਆਦਿ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਪਿੰਡ ਔਲਖ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਸਨੀਕ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਬੂ ਹੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਸ਼ੂ ਬਾਹਰੋਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਦਿਆਂ ਆਪ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਭੇਂਟ ਪੱਤਣਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ 100 ਮੀਟਰ ਤੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਡਿੱਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ਖ' ਤੇ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ, ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਏ ਬੀ ਸੂਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਿੰਡ ਰੰਧਾਵਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਦਸੂਹਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਏ ਬੀ ਸੂਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮ: (ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਿੰਡ ਰੰਧਾਵਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਦਸੂਹਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਕੇ. ਰਾਏ, ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਈਜੈਸਟਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੋਆਮ ਹੀ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪਈ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਲਗੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਪ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਲਈਆਂ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਿੰਡ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 40 ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕ ਭਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਛਲਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਥੇ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਲ ਦੇ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਬੋਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਪੜੇ ਸੁਕਣੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਕਪੜੇ ਉਤਰਦੀ ਹੋਈ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਕਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਤਾਂ ਆਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵਸਨੀਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲੱਗਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ। ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਲੀ ਸੁਆਹ ਆਮ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਲੱਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ

ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਲਕੇ ਦੇ ਅਤੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ, ਜਿਹੜੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਪੀਲਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਭਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ਗ' ਤੇ ਹੈ।

9. ਮੈਸ: ਖਾਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਕੰਪਨੀ, ਖਾਸਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 3 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਮੈਸ: ਖਾਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਕੰਪਨੀ, ਖਾਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਭੰਡਾਰੀ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾਸਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਅਮਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ, 2009 ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜੂਨ, 2009 ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਸਿਰਫ ਬੋਟਲਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਟਲਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਸਿਪਰਿਟ ਬਨੂੜ ਤੋਂ ਲਿਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਟਲਿੰਗ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਕਰਕੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ 12/13 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਨਸੈਂਟ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸੈਂਪਲ ਭਰਨ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

10. ਮੈਸ: ਮਾਲਬੋਰੌਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਪ੍ਰਾ:) ਲਿਮਟਿਡ, ਮਨਸੂਰ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਜ਼ੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 3 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਮੈਸ: ਮਾਲਬੋਰੌਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਪ੍ਰਾ:) ਲਿਮਟਿਡ, ਮਨਸੂਰ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਜ਼ੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਤੋਮਰ, ਡੀ.ਜੀ.ਐਮ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਗ੍ਰੇਨ ਬੋਸਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ 50 ਕਿਲੋ-ਲੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਕਪੈਸਿਟੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਹੋਵੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਲਗੂਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਤੋਮਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਗੂਨ ਦੀ 90 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਦੀ ਕਪੈਸਿਟੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਰ ਪਲਾਂਟ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਲਗੂਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਆਰ.ਓ. ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਖਰਾਬ ਪਾਣੀ ਫਾਈਨਲ ਟਰੀਟਿਡ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਫਾਈਨਲ ਟਰੀਟਿਡ

ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਲੈਕਸੀਬਲ ਪਾਈਪਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੈਂਟਲਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਨਿਕਲਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲੱਗਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮੱਖੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਤਾਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਦਬੂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲੱਗਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਥੋੜੀ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਲਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਲੱਗ 'ਘ' ਤੇ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾ ਕੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੁੱਚ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਫਲੂਐਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੇ ਅੰਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿੱਚ 100 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਕਾਚ-ਵਿਸਕੀ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੰਪੈਰੇਟਿਵ ਸਟੱਡੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਪੈਰੇਟਿਵ ਸਟੱਡੀ ਵਾਸਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਸਦੀ ਕਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਐਡਿਨਬਰਾ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰਾ ਖਤੋ-ਖਿਤਾਬ ਸਕਾਚ ਵਿਸਕੀ ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2826

29

ਸੀ। ਇਹ ਦੌਰਾ ਮਿਤੀ 10 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 17 ਜੁਲਾਈ, 2010 ਤੱਕ ਦਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਐਫਲੂਐਂਟ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਇਕੋਲਾਜੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਦੋ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਕੈਮਰਨਬ੍ਰਿਜ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਅਚਨਟੋਸ਼ਨ (AUCHENTOSHAN) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਮਿਤੀ 12 ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਕੈਮਰਨਬ੍ਰਿਜ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਗਈ। ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਗ੍ਰੇਨ ਬੇਸਡ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਪੈਸਿਟੀ 200 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਦੀ ਸੀ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਥੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਫੈਲੇ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਇੰਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲਿਸਟ ਮਾਹਿਰ, ਸੀਪਾ (SEPA) (ਸਕਾਟਿਸ਼ ਇਨਵਾਇਰਨਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ) ਅਤੇ ਇਕੋਲਾਜਿਸਟਸ ਦੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਰੀਨ ਇੰਟਲੈਕਚੁਅਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀਆਂ ਪਾਵਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪਾਣੀ ਸੀਵਰੇਜ਼, ਦਰਿਆ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੈਮਰਨਬ੍ਰਿਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਰੈਪੁਟੇਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰੈਂਡ ਨੂੰ ਧੱਬਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਇਸ ਲਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੂਰਅੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਸਕਣ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗ੍ਰੇਨ ਦਾ ਰੈਜ਼ਿਡਿਊ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਵੱਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਜੋ ਵੀ ਕਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਇਓ-ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਰ ਟਰੀਟ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਨਾ ਹੋਵੇ ਨੂੰ ਸੀਵਰੇਜ਼, ਨਦੀ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਰੈਜ਼ਿਡਿਊ

ਦਾ ਢੇਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਾਹਿਰ ਅਜੈਂਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਇੰਮਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕਮੇਟੀ ਸਕਾਚ ਵਿਸਕੀ ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 14 ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਅਚਨਟੋਸ਼ਨ (AUCHENTOSHAN) ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਜੋ ਕਿ ਗਲਾਸਗੋ ਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਜਦੋਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੱਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਕਿ ਉਥੇ ਨਾ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲਗੂਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਿਮਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂਆਂ ਨਿਕਲਦਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਮਾਲਟ ਵਿਸਕੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਏਰੀਏ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਬਗੀਚਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੀ ਵੱਸੋਂ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਜ਼ਿਡਿਊ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤੁਰੰਤ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਇਓਕੰਪੋਜ਼ਿਟਿਬਿਲਿਟੀ ਏਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲਗੂਨ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਉਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਟਰੀਟਿਡ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੀਵਰੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਬਦਬੂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਗਲਾਸਗੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 14 ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਹੀ ਗਲਾਸਗੋ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਟਰਲਿੰਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੇਪਾ (SEPA) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਾਹਿਰ, ਈਕੋਲੋਜਿਸਟ ਅਤੇ ਮੈਰੀਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਚੈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਰੀ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਆਵੇ।

ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਖਣ

1. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਬਚਾਓ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕ ਯੰਤਰ ਲਗਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕ ਯੰਤਰ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਚੱਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

2. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਜਨਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਜੈਂਸੀਆਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

3. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਥੋਂ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਮਨੀਆ ਦਾ ਧੂੰਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਸਟਿਲਰੀਆ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਕਈ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਗੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮੱਛਰ-ਮੱਖੀਆ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਤਾਂ ਆਮ ਹੈ। ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ। ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਵੀ ਦੁਰਭਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਮਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੁਆਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

2829

4. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਹੈ ਉਹ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ।

5. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਪਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਆਹ ਦੇ ਢੇਰ ਜਬਰਦਾਸਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਧੱਕੇ-ਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਤੇ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

6. ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੈਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਕ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਭਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਗਈ ਹੈ ਉਥੋਂ ਕੁੱਝ ਸੈਂਪਲ ਭੇਰੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਲੱਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

7. ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਕਾਟਲੈਂਡ-ਯੂ.ਕੇ. ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਨਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਂਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਪਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਐਫਲੂਐਂਟ ਜਮਾ ਕੀਤਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦਾ ਐਫਲੂਐਂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਟਰੀਟ ਕਰਕੇ ਹੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਟਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਇੰਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲਿਸਟ ਮਾਹਿਰ, ਸੈਪਾ (ਸਕਾਟਿਸ਼ ਇੰਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ) ਅਤੇ ਇਕੋਲਾਜਿਸਟਸ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

8. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਕਾਟਲੈਂਡ

2830

33

ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਤੇ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ

1. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕਾਟਲੈਂਡ-ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਫਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਖਾਮੀਆਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ।
2. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
3. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਹਿਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ-ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।
4. ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਮਾਂ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।